

Чинники розвитку національної економіки

Розвиток – це рух, який призводить не лише до кількісних змін, а й породжує нову якість. За характером та швидкістю змін розрізняють два протилежних різновиди розвитку – *еволюція* і *революція*.

Еволюція – вид розвитку з поступовим характером змін.

Революція – стрімкий вид розвитку із раптовим переходом у нову якість.

За направленістю виділяють два напрями процесів розвитку – *прогресивний* та *регресивний*.

Прогрес – це рух об'єкта, що розвивається, уперед, по висхідній траєкторії, від нижчого до вищого, від гіршого до кращого, від менш досконалого до більш досконалого.

Регрес – рух об'єкта назад, по низхідній траєкторії, від вищого до нижчого, від кращого до гіршого, його деградація.

Одним із визначальних показників розвитку національної економіки є економічне зростання. **Економічне зростання** – це збільшення реального ВВП на душу населення, тобто зростання обсягів національного виробництва. Розрізняють три типи економічного зростання:

- **екстенсивний**, що здійснюється за рахунок кількісного нарощування виробничих ресурсів за умови їх якісної незмінності;

- **інтенсивний**, пов'язаний з якісним удосконаленням факторів виробництва та підвищенням виробничої продуктивності. Інтенсивний тип економічного зростання – це зростання обсягів виробництва і національного доходу передусім на основі підвищення технічного рівня, удосконалення організації виробництва та управління, найбільш повного й ефективного використання матеріальних, природних, трудових і фінансових ресурсів;

- **змішаний**, поєднує риси двох попередніх типів, відбувається внаслідок діалектичного переходу переростання кількості в якість.

Економічне зростання, що полягає у збільшенні обсягів виробництва, супроводжується зростанням обсягів зайнятості та, водночас, зростанням рівня цін. Останнє при цьому є помірним і викликається підвищенням рівня платоспроможності зайнятих робітників та здатністю економіки забезпечувати соціальні виплати безробітним. Зростання зайнятості спостерігається у випадку домінування як інтенсивних, так і екстенсивних чинників, що зумовлюється потребою розвитку відповідної інфраструктури, в першу чергу ринку праці.

Економічний розвиток – це не лише збільшення обсягів існуючого виробництва, а й розробка та впровадження принципово нових товарів на основі нових технологій, перехід на нову стадію розвитку.

Чинники економічного зростання у відповідності до його типу поділяються на *інтенсивні* та *екстенсивні*.

До **екстенсивних факторів** відносять:

- збільшення обсягу працівників (незважаючи на свій екстенсивний характер, цей фактор спроможний поліпшувати соціальний стан суспільства);
- збільшення обсягу основного і оборотного капіталу;
- збільшення грошових витрат, отриманих кредитів, зовнішніх та внутрішніх інвестицій;

- розширення виробничих площ;
- збільшення обсягу задіяних засобів виробництва.

До **інтенсивних факторів** відносять:

- підвищення продуктивності праці;
- зростання професійно-кваліфікаційного рівня працівників;
- науково-технічний прогрес;
- режим економії, енергозберігаючі технології, утилізація;
- удосконалення організації праці, технологічних процесів, управління виробництвом;
- урахування суб'єктивного чинника виробництва, у тому числі, „розведення” у часі та просторі психологічно несумісних працівників.

Використана література:

1. Яковенко Р. В. Національна економіка : навч. посіб. / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Пік”, 2009. – 548 с. : іл.
2. Яковенко Р. В. Національна економіка : навч. посіб. / Роман Яковенко. – [2-ге вид., випр.]. – Кіровоград : „КОД”, 2010. – 548 с. : іл.
3. Яковенко Р. В. Тлумачний англо-український словник економічних термінів з елементами теорії та проблематики. Дидактичний довідник / Роман Яковенко. – [Вид. 2-ге, випр.]. – Кіровоград : видавець Лисенко В.Ф., 2015. – 130 с.
4. Яковенко Р. В. Основи теорії економіки для технічних спеціальностей : навч. посіб / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Поліграф-Сервіс”, 2009. – 120 с. : іл.
5. Яковенко Р. В. Державне регулювання економіки : конспект лекцій / Роман Яковенко. – Кіровоград : КНТУ, 2012. – 40 с. : іл.

Р. В. ЯКОВЕНКО,

к.е.н., доцент